

הזרעים בדמעה ברינה יקצרו בא יבא ברינה

דברים
שבת חזון

עלון מס' 788
שנה ט"ז

ג' אב
תשפ"ו

לע"נ רבנו - האר"י ז"ל - ה' אב

המשך דבר העזר

עברו שנים, והממחים באו לארמון המלוכה, כאשר בפיהם הבשורה, כי בן המלך למד בשקידה, וראוי הוא למלך, שכן כעת מכיון שהוא מבין היטב בעניני כלכלה, בטחון ומשפט. שמח המלך מאוד וערך מסבה מפארת לכבוד יורש העצר. באותו מעמד, בקש הממחה למשפט, לתת בבקשה עוד שעור אחד לבן המלך, רק עוד אחד, לשם כך, בקש שהות של כשעה. לקח הממחה את בן המלך לחדר סמוך, והכה אותו בשוט, חמש מכות נמרצות! בן המלך חזר לאביו חבול וכואב, כשהוא מתאר את שארע. המלך פמבון כעס מאוד, ובקש הסברים מהממחה למשפט, מה פשר הדבר?

עמד הממחה והסביר למלך: אדוני המלך! אתה הרי צוית אתה אותי להכינו להיות מלך ושופט, שיוכל לדון ולשפט משפט צדק, והנה, כשיבואו לפניו לדון כל מיני פושעים ועוברי דת המלך, הוא עתיד להחליט על ענשם, כמה מלקות עליהם לקבל. והוא כבן מלך מפנק, שממיו לא הכו אותו, ואפילו יתוש לא העז ליגע בו, ישוב על כסאו ויכביד בפסקיו, הוא יקצב 10 מלקות או 20 מלקות לעונשים, והוא אינו מבין, שיש אנשים שחמש מלקות עלולות להרג אותם! אולם כעת אדוני המלך, כשקבל הבן ממני, כמה מלקות, ידע להעריך ולאמד מהי כל מכה ומכה, וכשיבוא להחליט אם לתת 5 או 6 מלקות, הרי הוא יחשב פעמים ויתבונן היטב, שהרי חש זאת על בשרו, וממילא ידון דין אמת! את זאת הרי צויתנו ללמדו, וכך אמנם עשית!

למדנו מכאן, כדי שאדם ידע לשפט את חברו, צריך הוא להרגיש אותו ולחוש את רגשותיו, לחשב בעצמו, מה הוא היה עושה במקומו ובמצבו של חברו. וכדברי רבותינו, "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", ו"הוי דן את כל האדם לכף זכות". אם לפני שנוכח את חברו, נזכר תמיד לעצר לרגע ולחשב, איך אנו היינו נוהגים במצבו לפי מה שהוא עובר כעת? הרי אין ספק שהכל יראה אחרת.

בימים אלו, יש להרבות באהבת חנם, ולהתרחק משנאת חנם. ב"אהבת חנם" ובעזרה לזולת, נעורר רחמי שמים עלינו ועל כל בית ישראל, וימי בין המצרים יהפכו לימי שמחה ולימים טובים. ונסים בנבואה של הנביא ישעיה (ישעיהו כ"ה-כ"ז): "ואשיבה ידי עליך ואצריך פבר סיגוף ואסירה כל בדילך: ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעציק כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה: ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

דברים - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראש חדש שבט, התחיל משה להגיד ולכתב את משנה תורה, ברמזי תוכחה.
- ב. מנוי שופטים, והמצוה לשפט בצדק, לא תגורו מפני איש.
- ג. פרשת המרגלים, נרגנות עם ישראל על ה', והגזרה שרק בניהם יבואו לארץ, חטא המעפילים וענשם.
- ד. מסעי ישראל בעבר הירדן המזרחי - בגבול בני עשו, מואב, ועמון (והאסור לחם עמהם).
- ה. מלחמות ישראל עם סיחון מלך חשבון, ועוג מלך הבשן.
- ו. נחלת חצי שבט מנשה, ראובן ובני גד - בארץ סיחון.
- ז. צווי משה ליהושע, שלא לפחד מלהלחם נגד מלכי כנען, אלא לבטח בה', כי הוא הנלחם בשביל בני ישראל.

דבר העזר

בשעה טובה ומצלחת בשבת זו מתחילים את חמש החמישי הנקרא משנה תורה, בו משה רבנו עליו השלום מבאר את התורה ומסכם את התורה כלה למעט חמש ויקרא. כל הדברים שבספר זה אמרם משה לישראל ב-36 הימים האחרונים לחייו - מיום א' שבט בשנת הארבעים לצאת בני ישראל ממצרים עד ז' באדר.

שבת הסמוכה לתשעה באב קוראים את ההפטר השלישית בתלתא דפרענותא - "חזון ישעיהו בן אמוץ".

בפרשת דברים משה רבנו מוכיח את עם ישראל, על עוון פעור, חטא המרגלים, מחלקת קרח, חטא העגל ועוד. שנאמר: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב". וברש"י: "לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני ה' בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז, מפני כבודן של ישראל". משה רבנו מוכיח את עם ישראל ברגישות, ואומר את התוכחה באמתות מעמק אהבתו לצאן מרעיתו, בחינת תוכחת מגלה ואהבה נסתרת.

גם כשמשה רבנו עליו השלום מזכיר להם את המקומות שהלכו במדבר נשמעת אהבתו אליהם, שמודה להם על שהלכו במדבר הליכה רצופת מכשולים גשמיים ורוחניים במסירות נפש: "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"..." במדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים..."

משה שנקרא "טוב" - "ותרא אותו כי טוב הוא" - מוכיח את העם מלב טוב ואוהב, ומשקבלו תוכחתו ב"ואלה הדברים"..." ברם ב"יוסף ה' עליכם אלף פעמים"..." עד לברכה הגדולה ב"וזאת הברכה". גם כשהנביא ישעיה מוכיח את עם ישראל, מדגיש בתוכחתו שלא מחמת חטאם נענשו ישראל, אלא מגדל מעלתם. הקדוש ברוך הוא מוכיח את בניו מתוך אהבה וגם מיסר אותם ביסורים של אהבה: "וידעת עם לבבך, כי כאשר ייסר איש את בנו, ה' אלקיך מיסרך" (דברים ח, ה). כי רק "את אשר יאהב ה' יוכיח" (משלי ג, ב).

אמנם יש מצוה מצוה להוכיח אחד את השני: "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא". כלומר אם אתה רוצה להוכיח את הזולת עליך לזכר את החלק השני של הפסוק "ולא תשא עליו חטא", ולעשות זאת שבאמת התוכחה באה ממקום של אהבה אמתית ושחלילה לא לפגע בזולת.

על מנת להבין זאת, מרן הרב עובדיה זצ"ל הביא משל: היה מלך אחד, ששלט שלטון מחלט בעמו, הוא היה המצביא הצבאי, הוא החליט בעניני כלכלה ומשפט, וכל דבר ישק על פיו. למלך זה היה בן יחיד שהיה מפנק וחי בנעימים.

לימים, ראה המלך כי הוא בא בימים, ובנו יורש העצר, בטלן גדול, שאינו מבין מימינו ומשמאלו, לפיכך, החליט המלך ללמד את בנו את כל עניני המלוכה. ללמדו על מהלכי הצבא, הבטחון, תחומי כלכלה וכספים, חק ומשפט, וכיוצא בזה, כדי להכשירו לקראת השלטון העתידי לפי לידי לאחר מותו.

מיד, צוה לקרא לממחים מהאקדמיה המלכותית שילמדו את בנו. הממחה הראשון, היה ממחה לצבא ובטחון. השני, היה ממחה לכלכלה וכספים. והשלישי, היה ממחה לחק ומשפט.

נתן המלך את שכרם ביד רחבה, והקציב להם שנתים ללמד את בנו היטב, ולהכשירו לקראת השלטון העתידי.

”וְאַתָּנָה לְבוּשֵׁי שָׂק וְאַהִי לָהֶם לְמַשָּׁל” (תהלים

ס”ט, י”ב) – הַמְשַׁפֵּט בְּיוֹם תִּשְׁעָה בָּאָב – סִיפּוּר

את הסיפור הבא ספר הרה”ג רבי שמואל דיטון שליט”א: כּאֲשֶׁר מוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה בְּנִי-יֹרֵק צָעְדוּ אֶת צַעְדֵיהֶם הָרָאוּשִׁים, וְכָל הַעֲנִינִים הַמְּשַׁלְתִּים הָיוּ בְּשִׁלְבֵי הַתְּבַסּוֹת רָאוּשִׁים, יֵצֵא גִזְרָה קִשָּׁה מִמְּשֹׁרַד הַמְּשַׁלָּה שְׂבָאֵלֶבְנִי, בִּירַת נִי-יֹרֵק, בְּטַעֲנָה עַל מוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה הַחֲרָדִים עַל אֲשֶׁר קִבְּעוּ אֶת זְמַן לְמוֹדֵי הַחֹל לְשַׁעוֹת שֶׁל סוֹף הַיּוֹם, לְאַחֵר שֶׁהַתְּלִמִּידִים הֵם כָּבֵר עֲפִים וְיִיגַעֵם מִלְּמוּדֵי כָּל הַיּוֹם, דְּבַר הַמְּפָרִיעַ מְאֹד לְקַנְיָן רָאוּי בְּלִמּוּדֵיהֶם. לְאוֹר זֹאת רָצוּ לְהַכְרִיחַ לְהַעֲבִיר אֶת זְמַן לְמוֹדֵי הַחֹל לְתַחֲלַת הַיּוֹם, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַמָּח רְגוּעַ וְצִלּוּל.

וְהִיא בְּהַשְׁמַע דְּבַר הַמּוֹשֵׁל וְדָתוֹ, הַזְדַּרְזוּ רַבְּנֵי הַקְּהֵלוֹת וְעַסְקָנֵי הַמוֹסְדוֹת לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַעֲבִיר אֶת רֵעַ הַגִּזְרָה, אֲךָ הִלְלוּ לֹא אָבוּ לוֹתֵר עַל דְּרִישָׁתָם, וְרַק לְאַחֵר הַשְׁתַּדְּלוֹת רַבָּה הִסְכִּימוּ לְקַבֵּעַ אֶסְפָּה בַּהּ יוֹפִיעוּ הַרְבֵּנִים וְשִׁלּוּחֵי הַמוֹסְדוֹת, וְיִדּוּנוּ בְּכַבֵּד רֹאשׁ עַל הַעֲנָן. יוֹם הָאֶסְפָּה נִקְבַּע, וְהַרְבֵּנִים וְהַעֲסָקָנִים גָּלוּ כִּי הַתְּאֵרִיד יוֹצֵא בְּיוֹם תִּשְׁעָה בָּאָב...

בְּתַחֲלָה חָשְׁבוּ לְהַשְׁתַּדֵּל לְשִׁנוֹתוֹ אֶת תְּאֵרִיד הַפְּגִישָׁה, מֵאַחֵר שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁאִם יָבוֹאוּ בְּמִלְבוּשִׁים הַבְּלוּיִים שֶׁל יוֹם הַתְּעִנִּית וּבְרָגְלִים יַחְפוֹת, לְאַחֵר תִּשְׁעָה יָמִים לֹלֵא רַחֲצָה, הֲלֹא יִקְבְּלוּ אוֹתָם בְּבִזְיוֹן שֶׁל מִמֶּשׁ, וְיִי יוֹדַע אִם יוֹעִילוּ בְּדַבְּרֵיהֶם, אֲךָ כֹּאֲשֶׁר שְׁאַלוּ אֶת פִּי שֶׁל רַבִּי אֶהֱרֹן קוֹטְלֵר זצ”ל, הוֹרָה לָהֶם מִיָּד כִּי מֵהַשֵּׁם יֵצֵא הַדְּבַר, וְלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם הַשְׁתַּדְּלוֹת בְּנִדּוֹן, וּבְטַח יֵצֵא מִשְׁפָּט לְאוֹרָה.

וְאִכֵּן כָּךְ עָשׂוּ, בְּלִיל תִּשְׁעָה בָּאָב הַתְּפַלְלוּ וְלָנוּ בְּעִיר אֶלְבָּנִי וּבְבִקֵּר הַשֶּׁכֶם אָמְרוּ אֶת פִּיטֵי הַקִּיּוֹנוֹת, וְאַחֵר כָּךְ הִלְכוּ בְּלֵב חֵרֵד לְמִשְׁרַד הַמְּשַׁלָּה, שֶׁם אֲמוּרָה הִיָּתָה לְהַתְּקִים הָאֶסְפָּה.

בַּעַת שֶׁיֵּשְׁבוּ בַּחֲדָר הַהִמְתָּנָה, נִגְשָׁה אֵלֵיהֶם אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית, אֲשֶׁר לְדַאֲבוּנָהּ הִיָּתָה מִן הַמַּתְחַכְּמִים עַל הַתּוֹרָה וְהַהֲלָכָה, וְהַתְּחִילָה לְצַעֵק עֲלֵיהֶם בְּזִלְזוּל וְלִיצְנוּת: וְכִי כָךְ בָּאִים לְמִשְׁרַד מְשַׁלְתִּי, בְּלִי מִנְעָלִים וּבְגָדִים בְּלוּיִים?...! וְכָךְ הוֹסִיפָה עֲלֵיהֶם חֲרָפָה וּבוֹז עַל מְרָאֵיהֶם. בֵּין הַבָּאִים הָיָה עוֹרֵךְ-דִּין יְהוּדִי חֲרָדִי, שֶׁהִחֲלֵל לְהַשִּׁיב לָהּ מִנֵּת חִלָּקָה, וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה הַמְּלַגֶּלֶת: ”הֲלֹא יוֹדַעַת אֶת עַל מָה וְלָמָּה אֵין אָנוּ מְלַבָּשִׁים כְּרָאוּי, הֲלֹא בְּיוֹם זֶה אָנוּ מִתְּאַבְּלִים עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יוֹם קִשָּׁה מְאֹד הוּא לָנוּ, עוֹמְדִים אָנוּ אַחֲרֵי תִשְׁעָה יָמִים לֹלֵא בָּשָׂר וְיִין, וְלֹלֵא רַחֲצָה וְשֹׂאֵר צְרָכִים, לְאַחֵר שְׁלוֹשָׁה שְׁבוּעוֹת לֹלֵא תִסְפָּרַת וְלֹלֵא כָּל שְׁמָחָה. וּבְיוֹם זֶה אָנוּ מִתְּעַנִּים לִילוּ וְיוֹמוֹ, יוֹשְׁבִים עַל הַקִּרְקַע לֹלֵא נְעִילַת הַסַּנְדָּל, וּבְכָל זֹאת הַתְּאַמְצָנוּ וּבָאֵנוּ לְכָאן, לֹלֵא בְּשִׁבִּיל צְרָכֵינוּ הַגִּשְׁמִיִּים, וְלֹלֵא בְּשִׁבִּיל טוֹבוּתֵינוּ, אֲלֵא אֲךָ וְרַק לְמַעַן טְהַרַת הַחֲנוּךְ שֶׁל צִאֲצָאֵינוּ וְצִאֲצָאֵי צִאֲצָאֵינוּ. וְאַתָּה מֵהֵנָּה לְצַעֵק עֲלֵינוּ, לְבִישָׁנוּ וְלַחֲרָפָנוּ, כֹּאֲשֶׁר גַּם אֶת נֶפֶשׁ יְהוּדִית, וְחִיָּבַת בְּעֲנוּיִים כְּמוֹנוּ?...! מִיָּד הַחֲלָה הָאִשָּׁה לְהַבִּין אֶת אֲשֶׁר עָשְׂתָה, שֶׁלֹּא בְּצִדָּק וּבְמִשְׁפָּט, וְהַחֲלָה לְפִיָּסָם בְּכָל לֵב, וְקָמָה וְהַתְּאַמְצָה רַבּוֹת שִׁתְּקַבְּלוּ בְּכַבּוּד הָרָאוּי, וְגַם נִכְנְסָה לְשָׂרֵי הַחֲנוּךְ כְּדִי לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלִסְפֹּר עַד כְּמָה קִשְׁתָּה עֲלֵיהֶם הַהֲגָעָה בְּיוֹם זֶה, כֹּאֲשֶׁךְ וְרַק דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַטְּהוֹרָה עוֹמֶדֶת לִנְגַד עֲיִנֵיהֶם. וְהֵנָּה, יָגִיעַ כְּפִיָּה עֲשָׂה פְּרוֹת, וּבִסְעִיעָתָא דְּשִׁמְיָא זְכוּ לְבִטֵּל אֶת הַגִּזְרָה, כָּךְ שִׁיכְלוּ הַמוֹסְדוֹת הַחֲרָדִים לְדַבֵּר הַשֵּׁם לְעַמֵּד עַל מִשְׁמַרְתֵּי הַתּוֹרָה וְחֲנוּךְ הַטְּהוֹר. אֲזִי רָאוּ וְהִבִּינוּ כְּמָה גְדוּלַּת דְּבָרֵי חֲכָמִים, וְאִיךְ שֶׁהַצִּלּוּחַ וְעִשׂוֹ פְּרִי, בְּכַח קִבְּלַת הוֹרָאָה רַבָּה וּמֵאוּרָם רַבִּי אֶהֱרֹן קוֹטְלֵר זצ”ל.

[הַפְּרָשָׁה בְּהִלָּכָה]

”אַחֲרֵי הִפְתּוּ אֶת סִיחּוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב

בְּחִשְׁבוֹן וְאֵת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר יוֹשֵׁב

בְּעִשְׁתָּרֶת בְּאֲדָרְעִי” (א, ד) – הָאֵם סִיחּוֹן הָיָה חִיָּה?

בְּגִמְרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ג.) מוּבָא: תֵּנָא, הוּא סִיחּוֹן הוּא עֶרֶד, סִיחּוֹן - שְׂדוּמָה לְסִיחַ (פֶּרֶשׁ רִשִׁי: עִיר בֶּן סוּס, וְהוּא סוּס צִעִיר קָל בְּרִגְלָיו) (הַעֲרוּךְ עֶרֶד סִיחַ).

עֶרֶד - שְׂדוּמָה לְעֶרֶד (פֶּרֶשׁ רִשִׁי: חֲמוֹר הֶבֶר).

וְהֵנָּה מִלְשׁוֹן הַגִּמְרָא מִשְׁמַע שִׁסִּיחּוֹן רַק ‘דוּמָה’ לְסוּס צִעִיר אוֹ לְחֲמוֹר הֶבֶר, אֲמָנָם בְּזֵהָר (פֶּרֶשׁ בִּלְק דָּף קפ”ה). מִשְׁמַע שִׁסִּיחּוֹן הָיָה חִיָּה מִמֶּשׁ, וְזֶה לְשׁוֹן הַזֵּהר ‘סִיחַ הַמְּדַבֵּר הָיָה סִיחּוֹן’, וְלֹא כְּתַב שֶׁהִיא ‘דוּמָה’ לְסִיחַ הַמְּדַבֵּר, וּמוּבָא הֵיוּ בּוֹטְחִים בְּחִזְקוֹ שֶׁל סִיחּוֹן.

וּבְפֶרֶשׁת חֻקַּת (כ”א, א) הוּבָא מֵהָאֲמֹרִי פִּנְחָס (פֶּרֶשׁת חֻקַּת אוֹת שִׁל”ח) שֶׁכְּתַב ‘הָעוֹלָם סוֹבְרִים שֶׁהוּא גִּזְמָא, אֲבָל הָאֲמַת שְׂאוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁגִּדְּלוּ בְּמִדְּבָרִיּוֹת בְּלִי יָשׁוּב, הֵם הֵיוּ חֵית הַשָּׂדֶה.

וְסִיפּוּר רַבִּי רַפָּאֵל מִבְּרִשִׁיד זצ”ל שֶׁשָּׁמַע מִרְבֵּנוּ פִּנְחָס מְקַאֲרִיץ זְכָרוֹ יָגוֹן עֲלֵינוּ, מַעֲשֵׂה מִ‘הַבֶּעַל שֶׁם טוֹב’ שִׁסִּיפּוּר, שֶׁכִּשְׁהִיָּתָה לוֹ הַתְּבוּדוֹת בְּשָׂדֶה (בְּקֵאלָאֲמִיעַ אוֹקְרִינָה) - יוֹשֵׁב הָיָה סְמוּךְ אֶצֶל הָרוּעִים שֶׁהֵיוּ מִשְׁמִשִּׁין אוֹתוֹ.

וּפַעַם אַחַת רָאָה שֶׁם הַמְּנַהֵג שֶׁהוּא מְשַׁלַּח בְּנָיו (אֵל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לְרַעוֹת הַצֹּאן), כִּיּוֹן שֶׁרָאוּי לְרַעוֹת צֹאן - מְשַׁלַּח אוֹתוֹ לְשָׂדֶה וְשׁוּב אֵינוֹ בָּא לְבֵיתוֹ, רַק נִתְּגַדֵּל שֵׁם.

וּפַעַם אַחַת בָּא הַגּוֹי לְדָרֵשׁ בְּשִׁלּוּם בְּנוֹ וְדַבֵּר עִמּוֹ, בְּתוֹךְ כָּךְ שֶׁהֵיוּ מְדַבְּרִים יָרַד דָּב אֶחָד מֵהֵהָר וְנִשָּׂא שֶׁהַמְּהַעֲדָר, וְהַנֶּעֱר הָרוּעָה רָץ בְּזִרְיוֹת אַחֵר הַדָּב, וְעָלָה עַל גִּבּוֹ וְאַחֲזָה בְּפִיו וְקָרְעוּ לְשׁוֹנֵם, וְהַצִּיל הָשָׂה. וְאָמַר לוֹלֵא שֶׁשָּׁמַעְתִּי זֹאת מִפִּי הַקְּדוֹשׁ לֹא הָאֲמַנְתִּי שֶׁזֶּה אֲמַת, שֶׁזֶּה מַעֲשֵׂה חֲדוֹשׁ מִמֶּשׁ.

[אוֹצֵר פְּלָאוֹת הַתּוֹרָה]

”הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וִידְעִים

לְשַׁבְּטֵיכֶם וְאֲשִׁימָם בְּרָאשֵׁיכֶם” – סִפּוּר

בְּסִפּוּר “פְּנִינִים מְשַׁלַּח גְּבוּהָ” (עַל הַתּוֹרָה בְּסוֹף פֶּרֶשׁת שְׁמִינִי), מוּבָא הַמַּעֲשֵׂה עִם הַרְמֵב”ם (בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִרְטוּבָה, הַגִּר יִשְׁשַׁכָּר בְּעוֹר, שֶׁשָּׁמַע זֹאת מֵהַגִּר”ח מְבַרִּיסק זצ”ל) וְאֵלּוּ דְּבָרָיו, כְּפִי שֶׁכְּתַב הַמַּגִּיד מִרְטוּבָה: וְאַתָּה קוֹרָא יָקָר הֵט אֲזַנְיָךְ לְאַשֶׁר אֶסְפֵּר לָךְ מָה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי הַצַּדִּיק רַבִּי חַיִּים מְבַרִּיסק: בְּזִמָּן בְּקוּרוֹ שֶׁל הַרְמֵב”ם בְּתִימָן, נִתְּנָדַע אֵלָיו גָּאוֹן אֶחָד מִגְּאוּנֵי הַזְּמַן, וְאַחֵר שֶׁשָּׁב הַרְמֵב”ם לְבֵיתוֹ הָיָה הַגָּאוֹן הַזֶּה כּוֹתֵב אֵלָיו שְׁאֵלוֹת וְתִשׁוּבָה תְּמִידִין כְּסִדְרוֹן.

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ אֵלָיו מִכְּתָב מֵהַגָּאוֹן הַהוּא, וּבּוֹ קִשְׁיָה גְדוֹלָה בְּפִילוֹסוֹפִיָּה. וְהִיא בְּקוּרָא הַרְמֵב”ם אֶת הַקּוּשִׁיָּא, מְאֹד נִתְּפַלֵּא עֲלֶיהָ. וְתוֹךְ כְּדִי שֶׁהוּא אוֹחֲזָה אֶת רֹאשׁוֹ בְּיָדוֹ אָמַר: ‘קִשְׁיָה כְּזֹאת - אִיךְ יַעֲלֶה עַל דַּעַת יְהוּדִי בְּרֹאשׁוֹ?! קִשְׁיוֹת כְּאֵלֶּה אֵינֶן עוֹלוֹת עַל דַּעַת הָעֶבֶרִי, אֲלֵא אִם כֵּן נִפְשׁוּ הֵיא נֶפֶשׁ טְמֵאָה.’

וְנִמְנַע מִלְּהַשִּׁיבוּ מַעֲנָה עַל קִשְׁיָתוֹ. מִשְׁךְ תְּקוּפַת יָמִים הַמְּשִׁיךְ הָאִישׁ לְשַׁגֵּר עוֹד כְּמָה מִכְּתָבִים, עַד אֲשֶׁר הַרְמֵב”ם הִרְגִּישׁ הַכְּרַח לְהַשִּׁיבוֹ. וְכָל תִּשְׁוּבָתוֹ אֵל גָּאוֹן זֶה הִיָּתָה: צֵא וּבִדֵּק אֶת הַשׁוֹחֲטִים וְהַבּוֹדְקִים בְּקִהְלָתְךָ. עִם קִבְּלַת הַמִּכְתָּב מִלֵּא הַגָּאוֹן אַחֵר הוֹרָאָתוֹ שֶׁל הַרְמֵב”ם, אוֹ אֲזַלָּה כִּי זֶה שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים הָאֲכִילוּ לוֹ וְלִכְלֵל הָעִיר גְּבּוּלוֹת וְטְרַפּוֹת, וּמִזֶּה נִטְמָאָה נִפְשׁוֹ בּוֹ, אֲשֶׁר גַּם גָּאוֹן כְּמוֹתוֹ בָּא לְכַדֵּי שְׁאֵלַת קִשְׁיָה שֶׁל מִיּוֹנוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, עַד כָּאן דְּבָרָיו.

[שְׁלָמִים מִצִּיּוֹן]

✳ **שבת חזון** גדולה במעלה יותר מכל שבתות השנה ("אוהב ישראל" שבת חזון).

✳ **שבת חזון** - מובא בשם רבי יונתן איבשיץ זצ"ל: 'חזון' הוא ראשי תבות ח'ציה ז'עם ו'חציה נ'חמה, שנבואות הפרענות של ישעיהו הנביא שונות משאר הנביאים, משום שלא היו אלא בבחינת מחזה הלב בלבד, ואם כן אינן פרענות גמורה אלא חצי פרענות, אך החצי השני הוא נחמה, משום שמועילה תשובה לבטל הפרענות.

✳ **המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה** - מובא בתוספתא (תענית פ"ג, ג): 'כל המתאבלים בעולם הזה (על ירושלים) שמחים עמה לעולם הבא'. וכתב הזהר (בשלח נ"ד-נ"ה): 'אימתי ירחם הקדוש ברוך הוא למבני ביתא (לבני ביתו)... אלא, כל אדם שבוכה על חרבן בית המקדש של הקדוש ברוך הוא, הוא זכה למה שכתוב 'יחדיו ירגנו' - זוכה שיראו לו בשובו ובשמחה בשוב ה' ציון.

✳ **אני מסתיר עצמי ואין איש מחפש אחרי** - יחיאל מיכל, נכדו הפעוט של רבי ברוך'ל ממזיבוז' זצ"ל, שחק עם ילד בן גילו ב'מחבואים'. הוא התחבא ונחפה שחברו יחפש אחריו, אך משחלפה שעה ארפה - יצא מהמחבוא ולא מצא את הילד, אשר לא נסה כלל לחפש היכן מחבואו, והלך לו...

פתח הינוקא בבכי מר, הגיע במרוצה אל סבו ותנה את אקזבתו: 'התחבאתי כמסכם בינינו, והוא לא חפש אותי כלל...' הקשיב רבי ברוך'ל לדבריו ונעה אף הוא בבכינה. ויקרא באנחה: 'הלא בדיוק כך מתמרמר הקדוש ברוך הוא - אני מסתיר עצמי במחבואים, ואין איש מחפש אחרי'...

[ממעיינות הנצח]

✳ **"כל רודפיה השיגוה"** - אמר המגיד מקוץ'ניץ זצ"ל על הפסוק (איכה א', ג): 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', שכל 'רודפיה' - הרודף י-ה, שמחפש את בורא עולם - 'השיגוה בין המצרים' - בזמן של 'בין המצרים' יכול לזכות בכך.

והמגיד המשיל בזה, שכשהמלך בפלטרין שלו, קשה מאוד לראותו, וכל שכן לבקרו. אבל בזמן ש'אין המלך בביתו' קל יותר לפגשו. לכן בזמן של 'בין המצרים' קל יותר לקבל השגות בבורא עולם, שהרי המלך עזב פלטרין שלו כדי לפגש אותנו, הנהגה שאינו נוהג בה בשאר ימות השנה.

וכן כתב המהרש"א (בכורות ח): שפפי שיש כ"א (21) ימים מראש השנה עד הושענא רבה, שהם ימים של כפרה, שהושענא רבה הוא 'יום גמר החתימה', כך יש גם כ"א ימים בין י"ז בתמוז לתשעה באב, שאף הוא זמן כפרה.

והבאור כנ"ל, מאחר שזמן בין המצרים הוא זמן של 'אין המלך בביתו', לכן קל ביותר להשיג השגות ולפגש את המלך, ולקבל סליחה ומחילה על עונותינו, שהרי בזמן זה המלך קרוב אלינו. [אהל משה-בנתיבות ההלכה]

✳ **הסבה לאריכות הגלות** - כתב רבי יעקב עמדין זצ"ל: אלמלא לא היה אלא עוון זה בגדינו, שאין מתאבלין על ירושלים כראוי, די בזה להאריך גלותנו, והיא בעיני סבה קרובה, היותר גלויה, עצומה וחזקה, לכל השמדות הגדולות הנוראות, המבהילות הרעיונים, אשר מצאנו בגלות. בכל מקומות פזורנו על צוארנו נרדפנו, לא הנח לנו להרגיע בגויים עם שפלותנו עווננו ומרודינו, לפי שיצא האבל הלז מלבנו בהיותנו שוקטים בארץ לא לנו, שכחנו את ירושלים, ולא עלתה על לבנו, על כן כמת מלב נשכחנו, מדור לדור נוסף יגון על יגוננו ומכאובינו. וכל אוהב אמת יודה לדברינו, כאשר יוכיח הנסיון ביחוד ביום תשעה באב המר, מי ומי מתאבל ונאנח על חרבן הבית ושממות ארצנו כראוי מעמקי הלב, כמה דמעות נשפכות על זאת, ואין צריך לומר בשאר ימי השנה, אין זוכר ואין פוקד, ואין דובר דבר ממנה, אפלו במחשבה לא בא זכרונה, כאלו מקרה היה לנו... (סדור הערב"ץ הלכות תשעה באב).

✳ **כתב ה'פזור'** (ב', כ"ד) 'אלו היינו מכינים עצמנו להקביל פני אלוקי אבותינו בלב שלם ובנפש חפצה, היינו זוכים לנסים ונפלאות שארעו לאבותינו במצרים, אלא שאנו אומרים 'המחזיר שכינתו לציון' כצפצוף הזריר, שאין אנחנו חושבים על הנאמר בזה... וכיצד מגיעים לידי הרגשת צער על חרבן בית המקדש וירושלים? כלל הוא בגדינו, על ידי החיצוניות מתעוררת הפנימיות, ודרך העבודה בחיצוניות היא על ידי תפלה. הרי כל התפלה מלאה בענייני בית המקדש: 'ולירושלים', 'את צמח', 'רצה', 'ותחזינה עינינו', ויש להתבונן איך יכול לעורר כונתו במקומות אלו, אפשר להתפלל בהרמת קול, שהתפלה בקול מעוררת הכונה (רק יש להקפיד שחברו העומד לידו בתפלה לא ישמע).

וכן בימי בשני וחמישי, בעת אמירת ה'והוא רחום', ובשאר הימים בהם אנו מבקשים 'שומר ישראל שומר שארית ישראל' (בנתיבות ההלכה).

✳ **"מלכה ושריה בגוים אין תורה"** (איכה ב', ט) - 'שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך' - בפרוש הגאון מוילנא הגאון רבי אליהו זצ"ל לשיר השירים (ו, ד) וכן בחדושו למסכת ברכות (דף ח) כתב הגר"א: 'זהו שאנו אומרים אחר התפלה, שהיא במקום עבודה (ברכות כ"ו), 'שיבנה בית המקדש במהרה בימינו', ותהיה עבודה עצמה. כי עכשו התפלה היא במקום עבודה (תפלות כנגד תמידות תקנות) ומתפללים שיהא עקר העבודה אצלנו. וכן מה שאומרים 'ותן חלקנו בתורתך', לפי שבגלות אין תורה וכו', ולכך אחר גמר התפלה מתפללים על העבודה ועל התורה. והיינו שנשוב ונזכה להשיג בתורה את ההשגות הגדולות והאמתיות שהיינו משיגים בזמן המקדש.

וכמו כן כתב הגר"א על מה שאתא במשנה (סוף פ"ה אבות משנה ב') 'הי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו'.

שכתב הגר"א: 'לפי שהוא כלל התורה משה קבל וכו', ואין תורה בלא בית המקדש, כמו שכתוב 'מלכיה ושריה בגוים אין תורה' - אמר 'הי רצון שיבנה וכו' ותן חלקנו בתורתך', כמו שכתוב 'מלאה הארץ דעה את ה'...' [מנחת אהרן]

✳ **תשעה באב כיום הפורים** - רבי חיים פרידלנדר זצ"ל (שפתי חיים' ח"ג עמוד רצ"ד) מביא את דברי רבי ישראל סלנטר, שהיה אומר כך: "כול יהודי להתעלות ברוחניות בתשעה באב, לא פחות ממה שהוא מסגל להתעלות ביום הפורים".

חזון או מציאות

ההפטר של שבת חזון פותחת במלים: "חזון ישעיהו בן אמוץ". רבי לוי יצחק מברדיטשוב גלה לנו את יהודה של שבת זו, "שבת חזון". בשבת זו מראים לכל יהודי ויהודי במחזה את בית המקדש השלישי.

מה טעם מראים לו? והאם באמת אנו רואים את בית המקדש? מראים לו כדי לשמח אותו, ואף אם הוא אינו רואה, מזלו רואה. משל, למה הדבר דומה? לאב התופר לבנו בגד יקר מאוד, אף הבן לא נזהר במעשיו, וקורע את הבגד היפה לגזרים.

חוזר האב ועושה בגד יפה כקודמו, אף גם הפעם קורע הבן את הבגד. האב מחליט לעשות בגד שלישי, אולם הפעם אין הוא נותן לבנו, כדי שלא יקרע שוב. אלא שמדי פעם בפעם בזמנים מיחדים, הוא מוציא את הבגד ומראה לבנו, ואומר לו: כאשר תשפר את התנהגותך ומעשיך ותלך בדרך הישרה, עד שזה יהפך להרגל ולטבע, אז תקבל את הבגד.

בדרך זו רוצה האב לחנך את בנו להרגילו בהנהגה טובה. כך ה' נתן לנו בית ראשון שנחרב בגלל עונותינו... נתן לנו בית שני וגם הוא נחרב בגלל עונותינו.

אולם בית שלישי עומד מוכן בשמים, ואותו מראה לנו ה' רק פעם בשנה ב"שבת חזון" כדי לשמח אותנו ולעוררנו לתקן את מעשינו, כדי שנוצא לראות בבנינו.

האמנם? האם אנו רואים באמת כל "שבת חזון" את בית המקדש? כן, מזלנו רואה!... (בדומה לבת קול שיוצאת מהעליונים כגון: "אוי להם לגברות מעלבונה של תורה", "בת פלוני לפלוני", "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", ועוד). וזהו כוחה של שבת "חזון" לחזק לנו את הצפייה לבנין הבית השלישי, ואת האמונה בבניית משיח צדקנו שאף על פי שיתמהמה אפכה לו בכל יום ובכל רגע, במהרה בימינו, אמן.

"ותחזינה עינינו בשובך לציון, ברחמים".

בברכת התורה

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל ועדוק: מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל מרת אימ: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורלי בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל: אפרים בן מדין אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן אחור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (חג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יוני שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמה: רחל בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כותן בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה ויראבן שושנה נוואל בת שדרה: רבקה בת רחל

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומנר, אלעזר בן שמחה, יצחק בן גיטי

זיווג הגור: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה: רחלי בת זהבה עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: דרר ברטה ורני אילית בנות כרמית נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אהרון בן חנה: משה בן חנה: אהרון בן מרים מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הגר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילנה לאה בת ציפורה: אסתר בת שולמית רחל בת טארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

לזרע של קימה:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריחל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יעל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס: טריק בת מלמס ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עופרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה מירי בת סוזן: חיים יוסף בן איריס: סהרה בת שאהן

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

"השיבנו ה' אליך ונשובה" - ספור מרגש

הניצוץ הטהור שלא כבה, הוכיח עצמו בזמנים קשים ובתקופות אפלות במהלך ההיסטוריה של העם היהודי. הניצוץ היהודי זהר במלוא עזו גם בימי השואה הנוראה, כאשר הנאצים שלפו גם את היהודים שננטעו בין הגויים ושלחו אותם להריגה.

יהודים אלו, על אף שהתבוללו בין הגויים ואבדו זה מכבר כל זיק של רוחניות, העמדו לפתע על יהדותם ובבת אחת נעשו גאים בה. לעתים אף עמדו על יהדותם במסירות נפש של ממש. הדבר ארע בימי מלחמת העולם השנייה, כאשר המגף הנאצי השתלט על העירה הקטנה קוז'ניץ. הגרמנים הארורים החלו לטהר את העירה מיהודיה, ועל פי רשימותיהם - גם ראש העירה היה בן 'הגזע הנחות'.

כיצד השיג יהודי את המשרה הרמה? ובכן, ראש העירה היה יהודי נלוז בשם 'גנשר', שנקרא בפי כל 'גנשר המשמד'. וכל זאת, משום שהיה משמד, המוסר היהודים תמימים לשלטון הפולני בעבור בצע כסף. זו היתה הסבה שהפולנים, שונאי היהודים, הפקידו בידי משרת ראש העירה של קוז'ניץ.

בראש השנה תש"ג העלו הנאצים באש את בית הכנסת המפרסם של המגיד מקוז'ניץ, ולמחרת החליטו להטפל לראש העירה היהודי, מר גנשר. ראש העירה המשמד לא ראה עצמו כיהודי. הוא היה חבר במפלגה הקומוניסטית, וארח חזיו היה רחוק מכל לחלוות של יהדות. אולם הנאצים לא התרשמו מכך. בעיניהם הוא היה יהודי לכל דבר וענין.

כאשר פרצו לביתו והורו לו להתלוות אליהם, התחנן ראש העירה ההמום על נפשו. הוא יחל לרחמיהם של הארורים, ובסתר לבו קנה כי ישתכנעו ממראהו הנכרי. את המשד הספור ספרה נצולת שואה, הגברת פ. שרשבסקי, ששטפה באותה שעה את הרצפות שם: גנשר הובל למפקדת ה-ס.ס. וסביבו עמדו עשרים גרמנים שהכהו עד זוב דם. 'אתה יהודי או לא'!! צרחו לעברו. גנשר לא ענה. בדרך המהלכות לא פסק, אולם גנשר עמד בקומה זקופה. פניו כסו בדם, ושתיקתו נמשכה. ולפתע נדלק זיק שטני בעיניו המרשעות של איש הגסטאפו. היתה לו דרך לברר את הענין: הוא רמז לאחד מחיליו, והלה רץ אל פח האשפה, הוציא משם ספר תורה, והבעיר כמה עצים על הרצפה. הקצין הבכיר תקע לידיו של גנשר את ספר התורה. 'אם תזרק את ספר התורה לאש, נדע כי נאמן אתה לדרך החדשה, וכי עברך היהודי מאחוריך. אף אם לא תעשה כן'... הוא לא היה צריך לסים. המסר ברור. ראש העירה התבונן בבהלה בספר התורה המונח בחיקו, עיניו התרוצצו בחריהן באימה, ולבו היה כבד עלי. ידיו רטטו לפתע בהתרגשות נוראה.

הנאצים שהקיפוהו התבוננו בו בצפייה דרוכה. ולפתע אמן אל לבו הקומוניסט המשבע את הספר הקדוש, נזדקף מלוא קומתו וצעק בקול: 'לא אשליך את ספר התורה אל האש! את זה אהבתי! אני יהודי. יכולים אתם להמיתני, לא אכפת לי. בנפשי תמיד נשאיתי יהודי ואהבתי את אחי אהבה עזה. תודה רבה, מרצחים!'...

מפת אגרוף חזקה הפסיקה את דבורו. פניו של גנשר החזירו והוא צנח. הגרמנים יצאו מדעתם מפעס. עינם היתה צרה בנפשו הרוממה של גנשר, ששמה אותם ללעג ולקלס. הם אחזוהו והשליכוהו למדורה הבוערת. וכך זכה היהודי שנתרחק מיהדותו, לסים חזיו על קדושה ה' וקדשת התורה. הניצוץ היהודי שלא כבה מעולם, התלהט עד מדורה עצומה.

"עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים,

תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים!"